

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6. prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi pelet vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri dva kratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane petič vrstica 24 vin. — Reklam. so poštni ne proste. — Nefrankirana, pisma se ne sprejemajo.

Resen opomin.

V interpelačni debati glede militarizacije delavstva je govoril v državnem zboru sodrug Seitz in je svaril, da naj se nikar ne tira stvar do skrajnosti: Delavci žive v najsiromašnejših življenjskih razmerah, delati morajo celo po osemnajst ur, njih telesa in njih živci so oslabei. Beda vsakdanjega življenja je vedno večja. Če delavec, čegar žena in otroci nimajo najpotrebnejših živil, ne more priti v delo, da bi preskrbel živež, se ga militarizira. Namesto, da bi dobavili živila, skrajšali delovni čas in uvedli odpočitne odmori za delavce, ki morajo živeti vedno v slabejših razmerah, se jim preti z vpoklicji.

Na mesto razuma in pravice se hoče postaviti militarizacija. Da ne bo kdo mislil, da gre tukaj samo za nenemške delavce, povem, da je v Zgornji Avstriji pet rudarjev, ki so korporativno zahtevali pri obratnem vodstvu preskrbo z živila, ki niso delali nobenih nasilstev in so, ko so en dan ustavili delo, drugi dan zopet prišli delat, obsodilo divizijsko sodišče na več mesecev ječe. Kdor zahteva svojo mezdo ali živila, ga smatrajo za upornika in ga obsodijo.

Ce je vlada pametna, naj se v varstvo delavcev kaj ukrene proti izkoriščanju delavcev, ne skuša pa potolažiti nevolje delavcev s takimi ukrepi. Delavec ni vojak; ni mogoče ga torej podrediti vojaški disciplini in sodstvu. Ni res, da bi bil delavec, ki izostane od dela, upornik v zmislu vojaškega sodstva.

Ce deželnoobrambni in vojni minister vešta, kako velike politične važnosti je, bošta vse storila, da odpravita te nevarnosti. Če ne moreta, potem naj še tam višje pomislijo, kako nevarna je situacija, potem naj sliši najvišji poveljnik vojske, da smo v vojski v zaledju pred nevarno situacijo. Ne pretimo, govorimo resno besedo v resnem času, zavedamo se natančno svoje odgovornosti. Izšel je že tajni odlok glede militariziranja železničarjev čegar objavo v obliki interpelacije je cenzura preprečila. Svarimo Vas, ne samo zaradi železničarjev nego zaradi vseh. Morda je deželnoobrambnemu ministru znana ta knjižica — vse rezervatne tiskovine med ljudstvo. Svarimo Vas z vso resnobo pred tem, kar se zdi, da nameravate, svarimo pred militariziranjem vsega delavskega razreda. Zakaj končno bi le morala prenehati potrepeljivost delovnega in stradajočega delavca.

Delavci trpe itak dovolj pod težo kapitalističnega gospodarstva. Ne porablajte sile države, vojaštvo, ki je bilo vpoklicano v obrambo domovine v dobičarske interese kapitala! Ne dajajte vojaške sile, ki ima nalogo braniti deželo pred sovražnikom, da bi nastopali proti delavcem in našim državljanom, ki je ohranil več nego tri leta to državo za brambo sposobno. Razmerje med delavcem in podjetnikom mora biti prosto. Delavca se ne sme ovirati v opravičenem boju za obstanek z militariziranjem. Če hočete mir in red ter npravstvene razmere med delavcem in podjetnikom potem varujte delavca. Delavci večjega poslabšanja razmer ne bodo mogli več prenašati. S potrepeljivostjo so prenašali, kar jim je prinesla vojna. Zahtevajo, da vlada njih

življenje olajša, ne pa še poslabša. Mi, ki poznamo razmere in mnenja delavstva natančno, povemo ne kot pretnjo, marveč popolnoma resno in premišljeno: Ne npenjajte loka preveč! Umaknite odredbe glede militariziranja, uredite normalno delavno razmerje!

Času primerne Lutrove besede.

Svetovna vojna.

Lotiti se moramo stvari z obupom nad svojo telesno močjo in iskati v resni molitvi pomoč pri bogu ter imeti nič drugega pred očmi kakor bedo in siromaštvo siromašnega kristjanstva, neglede na to, kaj bi hudobni ljudje zaslužili. Sicer se bo igra z velikim trarara pričela, toda če smo enkrat v njej, bodo hudobni duhovi napravili take zmede, da bo ves svet plaval v krvi in vendar ne bo nič opravljenega.

Opažamo namen . . .

Ne smemo vsega smatrati za uporno, kar krvni psi zmerjajo kot tako. Ker s tem hočejo vsemu svetu zavezati usta in pest, da bi jih ne mogel nihče s pridigami, obsojati niti ne sebe braniti s pestjo ter da ohranijo sebi odprta usta in prosto roko. . .

Misija židov.

Jaz vsaj, če bi bil žid, in bi bil videl, da taki tepci in klade uče kristjansko vero, bi bil postal raje svinja kakor kristjan.

Vojne cene.

Ti osebno ne imej pri svoji kupčiji nobenega drugega smotra, kakor da se z njo zadostno prehraniš, po tem računaš stroške, trud in nevarnost in po tem prodajaš svoje blago dražje ali ceneje. Kako visoko naj se cení tvoja mezda, ki jo s tako kupčijo in delom hočeš doseči, ne moreš bolje preračunati, kakor če preračuniš čas in množino dela ter ju primerjaš z delom navadnega dninarja in vidiš, koliko zaslužita na dan. Po tem računaj, koliko dni se trudiš zaradi blaga in koliko rizika si prevzel. Bolje in vestneje govoriti in poučevati o tej stvari ni mogoče. Komur ni všeč, naj napravi bolje.

Trusti.

O družbah bi lahko tudi veliko povedal, toda je vse neplodno, sama skopost in krivica, zakaj imajo vse blago v svojih rokah in delajo z njim, kar hočejo, dražje ga, preganjajo s cenami in zatirajo ter vničujejo vse male trgovce, kakor žre ščuka male ribe . . .

Tukaj naj pogledajo kralji in knezi in naj to preprečijo po strogi pravici. Toda čujem, ti imajo sami delež na tem, in godi se po reku Izaije: „Tvoji knezi so poslali tatinska družba, dočim dajo obešati tatove, ki so ukradli en goldinar ali pol, in se združujejo z onimi, ki ves svet ropajo in kradejo več kakor oni, da postaja res, kakor pravi Kato: Navadni tatovi leže v stolpih in zaporih, toda javni tatovi hodijo v zlatu in svili.

Spomni se podpornega sklada!

Mirovni shodi.

Jugosl. soc. dem. stranke bodo v nedeljo, dne 2. decembra 1917

v naslednjih krajih:

Ljubljana

ob 10. uri dopoldne v Mestnem domu. Poroča sodrug Anton Kristan.

Jesenice

ob 10. uri dopoldne pri Jelenu. Poroča sodrug Kopač.

Borovnica

ob 2. uri popoldne v gostilni pri postaji. Poroča sodrug Zorč.

Trbovlje

ob 4. uri popoldne v Delavskem domu. Poroča s. Sitter.

Hrastnik

ob 3. uri popoldne v Zadržni gostilni. Poroča sodrug Malovrh.

Tržič

ob 3. uri popoldne pri Pelarju. Poroča sodrug Petejan.

Idrija

ob 10. uri dopoldne. Poroča sodrug Štraus.

Zagorje ob Savi

ob 2. popoldne v dvorani g. Mihelčiča. Poroča sodrug Čobal.

V dnu srca smo prepričani vsi o potrebi miru. To svoje prepričanje moramo dne 2. decembra dokumentirati z največjo udeležbo na shodih. Delo za mir pa ne sme biti končano s temi shodi, nadaljevati ga hočemo do končnega uspeha!

Obvestilo Unijskega načelstva.

Blagajnikom in članom v uvaževanje!

Z 31. decembrom zaključí Unija poslovno leto. Zaraditega pozivljamo vse blagajnike skupin in plačevalnic, da vpošljejo za mesec november dotekle obračune z beleži in gotovino najkasneje do 28. decembra unijski centrali.

One skupine in plačevalnice, ki svojih obračunov za november do 28. decembra ne bodo vposlale, bodo izkazane v poslovnem poročilu kot restantinje.

Dalje prosimo, da navedejo v obračunu za november v plačilni listi vse člane skupine ali vplačevalnice (tudi vpoklicane) po imenu. Pri vsakem članu je napovedati natančno zadnji plačani teden. Pri vpoklicanih članih je na mesto nazadnje vplačanega tedna vpisati v plačilno listo „*engerückt*“ (vpoklican).

(Kot zadnji plačani teden velja oni, ki je v članski knjižici prelepljen z zadnjo pobotno marka [tudi prosto marko].)

Za leto 1918 se izdajo pobotne marke za I., II. in III. razred v drugih barvah in bodo blagajnikom podružnic in vplačevalnic doposlane v prvi polovici meseca. Potrdilo, ki bo priloženo pošiljatvi, morajo blagajniki lastnoročno podpisati in vposlati z obračunom za december.

Obračun za december se mora ne glede na plačane prispevke članov zaključiti dne 31. decembra 1917 in vposlati z vsemi pobotnimi znamkami I, II. in III. razreda iz leta 1917 najpozneje do 15. januarja 1918 unijski centrali. Število vrnjenih pobotnih znamk se mora ujemati, če je račun v redu, z onim, ki je navedeno v izkazu znamk.

Vsi po sklepu računa za december vplačani prispevki, torej tudi doplačila za nazaj iz leta 1917, se morajo potrjati le z novimi znamkami za leto 1918.

Vpisne znamke in proste znamke se ne spremenijo ter jih ni treba odposiljati. Število teh obojih znamk, ki jih še imajo podružnice, se prepiše na nov račun in morajo to blagajniki obenem s prejemom novih znamk potrditi.

Oni člani, ki niso v zmislu pravil s prispevki v tekočem, se prosijo, da poskrbe, da spravijo članske knjige v red.

Ker o tem ne razpošljemo nobene okrožnice, prosimo sodruge in blagajnike, da se ravnajo točno po teh navodilih.

Unijsko načelstvo.

Miroljubna dežela čudežev.

Ni na kakem skritem otočju Južnega morja, ne v kraljestvu pravljic, niti na daljnih zvezdah jo ne smete iskati.

Ne; to je največje čudo: miroljubna dežela, kjer ne grade in ne podirajo, spada k Evropi. K tisti s krvjo napojeni Evropi, ki ji je sedaj v največjo slavo uničevanje; namen vseh namenov, da uniči karnajveč življenja.

Bleščeča čuda narave iztreblja človeška podivjanost do zadnje korenine, rodovitne njive se spreminjajo ob divjanju razsajočega železa za desetletja v praznoto in pušča-vo. Pota zasipljejo in sile možgan in rok uničujejo — ves človeški duh, vse človeško dejanje je prisiljeno — služiti vničevanju.

Naše oko se je spremenilo.

In sedaj se oziramo kakor strmeči otroci po oni deželi čudežev, kjer o vsem tem ne vedo ničesar, kjer se človek trudi prav za nasprotno.

Mačehovsko je narava obdarila deželo; trda in neplodovita je nje zemlja, ubožni in redki so nje sadeži in v kočah glad ni nepoznan gost. Poljedelstvo je zaostalo; nedostaja ji prometnih cest in železnice. Toda nje prebivalci jo ljubijo z največjo ljubeznijo in vztrajnostjo ter goje svojo posebno umetnost in literaturo.

Da, v tej deželi ne divja vojna; vedo o njej le kar slišijo pripovedovati. Mnogo bolj važen se zdi nje narodiču, boj proti siromaščini in skrb, da uredi domovino prijetnejo in da udobno prebivajo v njej. In ker nima denarja, da bi oddala toliko mnogo dela dobro plačanim močem, hočejo, da vsi mladi možje od osemnajstega do dvaindvajsetega leta v celoti opravijo nekaj tednov obvezno delo, da izboljšavajo zemljo. Zemljo obdelujejo v plodovito, sade hranilne rastline, popravljajo pota in grade pristajališča ob morju.

S tem hočejo odpraviti malomarnost, lahkomišljenost, zabraniti propad in bedo. Duh vstvarjajočega veselja je, ki se blešči v enem kotičku našega planeta, dočim ga krog in krog pokrivajo smodnikovimi dimi in strupeni plini ter vničujejo človeško silo in podirajo dela človeških rok.

O srečna miroljubna dežela čudežev! Kateri bedak te je imenoval ubogo? Bogati si, srečni otok! . . .

Izlandija je ta evropski otok.

**Proletarci vseh dežel,
združite se!**

Domači pregled.

Žepni koledar. Na razna vprašanja sporočamo organizacijam in sodrugom, da bo žepni koledar izšel v drugi polovici meseca decembra, nakar ga bomo takoj razposlali. Obenem pa prosimo še vse one, ki si koledar mislijo nabaviti, da ga takoj naroče pri založbi koledarjev v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6/I, ker se na poznejša naročila ne bo mogoče več ozirati. En komad stane 1 K 50 v, pri večjem številu popust.

Prošnja in poziv! Za božične praznike rabimo za naše delegate z dežele več prenočišč. V ta namen prosimo one, ki bi nam te prenočišča mogli preskrbeti, da do 20. decembra t. l. število postelj z navedbo cene sporoče sodr. Viktor Zoré-tu, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/I.

Izpred razsodišča bratovskih skladnic v Trstu. V razpravi dne 21. nov. se je obravnavalo o sledečih tožbah: Roko N. iz Dalmacije ima poškodbo na levi roki, vsled te dobiva 10 % rente. Tožba na povišanje rente se je odklonila, ker glasom izjave zdravnikov ni manjša delazmožnost. (Pač pa je vse dražje in tisti 10 % doh nekdanj zaleže sedaj prav malo. Op. poročevalca) — B. B. iz Javornika je vsled poškodbe na desni roki dobival 9 % rente, to je mesečno K 17-88. Sedaj se mu je priznalo 24 %, to je K 47 67. — T. A. iz Save na Jesenicah se je svoj čas opeknel na desni nogi in na glavi. Ker ima sedaj večjo plačo kot preje pred nezgodo, je bila tožba za dosego nezgodne rente zavržena. — U. R. iz Zagorja je zadobil pri nezgodi hude poškodbe. Obravnava o njegovi tožbi se bo dalje vršila, ko bo zdravniška preiskava končno izjavila svoje mnenje. — Tožba V. J. in V. H. kot starišev smrtno ponesrečenega sina po 20 % renti za sinom je bila zavržena, ker roditelja nista bila od sinovega zaslužka odvisna, in sicer zasluži V. J. dnevno K 4-50, tri hčere pa so še v „dobrih službah“. — Razpravi je predsedoval preds. Brelich, prisedniki so bili dr. Fuedler, rudniški svetnik v p. Janda, nadkomisar Fontes in sodr. Erlah.

Izpred pritožbene komisije III. v Ljubljani. Dne 22. novembra se je vršila razprava M. M., rudarja v Mirni na Dolenjskem, proti premogovniku v Mirnem. Nadzornik Crossman je odpustil rudarja brez vzroka, rudar je vložil proti odpovedi po sodrugu Ignacu Sitterju iz Trbovelj pritožbo in zahteval, da se odpoved razveljavi in da se mu povrne odškodnina za ves čas, kar je bil brez dela. Pod vodstvom predsednika grofa Benignija, c. kr. kontreadmirala, je senat razsodil, da se zahtevku tožnika v polnem obsegu ugodi. Rudarja M. M. se mora v delo vzeti in mu plačati od 22. oktobra do 22. novembra vse delavne dni po 7 K 40 vin. V slučaju, da bi ravnateljstvo rudnika tega ne hotelo plačati, ima delavec pravico eksekutivnim potom znesek izterjati.

Labinjski rudarji proti trboveljski družbi. Dne 22. novembra je razsodila pritožbena komisija o pritožbi labinjskih rudarjev. (Labinj je v Istri.) Doseglo se je sporazumljenje s tem, da jim je glavni ravnatelj trboveljske družbe povišal mezde, in sicer za samce 25 %, za manjše družine 30 % in za večje 35 % na podlagi plače, ki je bila veljavna do 28. maja t. l. Natančneje poročilo sledi.

Nabrežinske in šempoljske sodruge in sodružice naprošam, da mi sporoče, kako je kaj s knjigami in harmonijem društva „Vzajemnost“. Sporoči naj se mi tudi o padlih in umrlih članih med vojno. Z nado, da ni daleč čas, ko bomo zopet vzajemno nadaljevali svoje započeto delo. Vas najpriskrneje pozdravljam. — Jos. Macarol, enolet. prost. K. u. k. Einkaufsstelle Świerze-Etappenpost Chelm, Poljsko.

Novice iz Crne. Gg. Baurecht Gregor, jamski predstojnik, in Kohlweg Jožef nas obveščata z ozirom na dopis v našem listu,

da nista bila na lovu, ker lova nimata, ter da nista pobirala sadja v sadnem vrtu, marveč sta le v gozdu pobrala nekaj drobnic, in sicer ob belem dnevu. Zato pa nista potrebovala dveh konj. Dne 17. oktobra je bila tudi obravnava zaradi tega pri sodnji in sta bila oba oproščena. S tem popravljamo dotični dopis, ker nimamo nobenega povoda, da bi koga žalili.

Šentjanški rudnik prodan. Na dražbi 21. novembra pri okrajni sodnji v Radečah je kupil Šentjanški rudnik g. Jakil, tovarnar v Mirnem in Karlovcu, za K 1,400,000. — G. Jakil si je vsled vojnih razmer pridobil silna bogastva. V Ljubljani n. pr. je kupil veliko hiš, isto je napravil v Reki in Zagrebu.

Tri Slovenske ljudske stranke. Deželni glavar kranjski je izstopil iz Jugoslovanskega kluba v državnem zboru, ker je bil namesto njega izvoljen v delegacije za Kranjsko dr. Korošec. Dr. Šusteršič je sklical sejo izvrševalnega odbora dne 22. novembra in dal razpustiti Slovensko ljudsko stranko. Namesto razpuščene stranke je osnoval Slovensko kmetiško stranko in ko je zvedel, da duhovniki obnove staro stranko, je ustanovil še Slovensko ljudsko stranko za mestne prebivalce in industrijske kraje. V škofiji so pa obnovili staro Slovensko ljudsko stranko. Načelnik kmetiške stranke je šentviški župan Belec, stranke za mesta in industrialne kraje Ivan Kregar v Ljubljani, stare stranke pa prelat Andrej Kalan. Ljubljanski škof je dolgo pregovarjal dra Šusteršiča, da naj odneha. Spor je trajal namreč že dolgo. Očital mu je, da je absolutist, da razdira stranko. Škof je v posebni okrožnici tudi prepovedal duhovnikom sodelovati pri takih prireditvah, ki streme po razkolu, ker to razdiralno delo zbuja sovraštvo. Dr. Šusteršič se ni oziral na vse to, šel je svojo pot in razgnal stranko zaradi svoje osebne politike, ki je bila že od nekdanj večinska. Tega moža smo namreč vedno nahajali v vojni stranki in tudi z znano majniško deklaracijo se ne strinja. Razdor v stranki je sicer nastal, toda politika vseh treh strank ostane ista vsaj v svojih posledicah, ki jih danes sploh še ne moremo presojati. Dr. Šusteršič je izgubljal zaupanje v svoji stranki, zato je iskal novo zaslombo in to hoče imeti v obeh prvih strankah. Deželni glavar je, če pridobi zase kmete in njih gospodarske organizacije, vrhutega ima ves upravni deželni aparat v svojih rokah in potem če še pridobi po mestih in industrialnih krajih nekaj zaslombe, meni, da bo njegovo stališče dovolj utrjeno. Družiti se hoče tudi s takozvanimi nemškimi krščanskimi socialisti. Eksperiment pokazuje deželnega glavarja v vsej nagoti. Mož je skrajno nedomkratičen in delavstvo bo imelo velikega nasprotnika, če se mu posreči namen te politične revolucije v klerikalni stranki.

Dr. Šusteršič na cesti opsovan. V terek je hodil dr. Šusteršič po Dunajski cesti s soprogo. Naenkrat ga napadeta g. M. Moškerčeva in njena prijateljica z izdajico. Deželni glavar je poklical stražnika, da dožene, kdo sta, ker jima ni hotel verovati, kar sta sami povedali. Razžaljeni glavar bo sedaj najbrže tožil, da reši svojo čast.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani je podpisala 5000 K sedmega vojnega posojila pri Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani.

Osrednji odbor za vrnitev beguncev na Dunaju. Na Dunaju se je ustanovil Osrednji odbor za vrnitev beguncev in za obnovo Primorskega. V njem je šest poslancev in osem uglednih dunajskih Slovencev pod predsedstvom dvornega svetnika g. Jos. Okretiča. Vse podrobnosti se objavijo v vseh naših listin. Pisarna bo v sredini mesta, I. okraj, Bankgasse št. 2. v pritličju takoj na levo. Tu bodo dobivali begunci v vseh svojih starih prave nasvete, za nje se bodo delali od tu vsi ustni koraki pri osrednjih oblastnih in posredo-

valo se bo za nje pri lokalnih oblastnih (glavarstva za begunske podpore, deželne komisije za vzdrževalne prispevke, pri železnicah za brezplačne vožnje in povrnitve itd.) Odbor bo zbiral gradivo poslancem za njihovo sodelovanje v parlamentu. Pomagal bo v interesu ljudstva pri veliki akciji za obnovitev Primorskega. — Posebna komisija pojde prve dni decembra v Gorico, Brda, Kras itd. do Bovca, da si ogleda poškodbe in stopi v dotiko z našimi veljaki po občinah.

Minister Höfer najbrže odstopi. Očitajo mu, da je premalo odločen, da bi izvedel enakomerno prehrano. Po našem mnenju je pa tudi vzrok to, ker je prehranjevalni urad odvisen od drugih ministrstev, ki vedno barantajo s strankami na račun prehrane.

Delegacije. Z Dunaja poročajo: Delegacije se sestanejo v ponedeljek 3. decembra in sicer ob 3. popoldne ogrska, ob 5. popoldne pa avstrijska. V torek dopoldne je v dvornem gradu slovesni sprejem delegatov pri cesarju. Najprvo se bo v delegaciji vršila debata o zunanji politiki in sicer po ekspoziciji grofa Czernina v odseku za zunanje zadeve. Vlada bo predložila delegacijam eno samo predlogo in sicer o začasnem proračunu. Madžarske stranke se pripravljajo na veliko protičeško debato. V to svrhu pride v sredo na Dunaj ogrski ministrski predsednik, Wekerle bo ob tej priliki poročal tudi cesarju o pripravah za delegacije.

Ministrski predsednik o' nagodbi. V nagodbenem odseku se je danes pričela razprava o podaljšanju sedanje avstro-ogrške nagodbe za dve leti. Ministrski predsednik vitez Seidler je izjavil: Dne 21. decembra 1917 poteka sedanja nagodba med Avstrijo in Ogrsko. Začetkom leta 1915 bi se bila morala pričeti pogajanja za novo nagodbo, kar se je z malo zamudo tudi zgodilo. Februarja 1917 je prišlo med obema vladama do sporazuma. Popolnoma perfekten ta sporazum ni, zlasti, ker bi se vsled vojnega položaja lahko izkazale potrebne gotove modifikacije nagodbe. Zato tudi ni mogoče predložiti dogovorjeni elaborat državnemu zboru. Ker pa se že bliža 31. december, ne preostaja nič drugega, nego provizorična ureditev razmerja na stari podlagi. Obe vladi sta predložili tozadevni predlog, ki vzdržuje staro nagodbeno razmerje ter naj velja kot provizorij za dve leti. Ta provizorij bi se mogel skrajšati, ako bi medtem državni zbor odobril dogovorjeno in morebiti modificirano nagodbo.

Kazenski paragraf po madžarski želji. Znana je zahteva Madžarov, ki že nekaj mesecev kriče, da treba kazensko preganjati one avstrijske državljane, ki bi se drznili kritikovati dualistično obliko in majati integriteto ogrske države. Znana je tudi, kaj je pravosodni minister dr. Schauer obljubil Madžarom. Ni hotel sicer iztisniti zahtevanega jamstva iz sedanjega kazenskega zakonika, pač pa je prepustil to kočljivo nalogo najvišjemu sodišču v nadi, da se to izreče po želji Madžarov. Pri vrhovnem sodišču je bila seja plenarnega senata (15 članov), ki se je bavila s tem vprašanjem. Odločba vrhovnega sodišča sicer še ni znana, toda v parlamentu se govori, da vsa znamenja kažejo negativen uspeh, t. j., da se vrhovno sodišče izreče proti možnosti, da bi bilo mogoče na podlagi zdaj veljavnega kazenskega zakonika postopati proti državljanom, ki bi „rovali“ proti dualizmu in nedotakljivosti ogrske države. Deloma se zastopa mnenje, da bi bilo uobzira mogoče uporabljati § 66. k. z., ako bi obstajala reciprociteta, ali te ni in zato je nemogoče iztisniti iz veljavnega kazenskega zakonika določbe po madžarski želji.

Rezerviranje tobačnih izdelkov. „Osterr. Tabakzeitung“ poroča, da so dovolili nadzorovalni finančni organi v trafikah, da je rezerviranje tobačnih izdelkov za stalne odjemalce dovoljeno, a le v manjših količinah in tako, da ostane še nekaj izdelkov za

tekoči konsum. Dalje je odrejeno, da se ne sme shranjevati tobak izven tobakarn, zlasti ne po stanovanjih.

„Der Kampf“ izide kot dvojni zvezek (11. in 12. števil.) početkom decembra 1917.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. V svetovni vojni ni nobenih posebnih dogodkov, ki bi oznanjevali mir. Važen pojav glede vojnega položaja je te sprememba v ruski vladi. Boljševiki so načelu z Ljeningom in Trockijem povzeli inicijativo za mir. Odrekli so se sporazumu in sporazum grozi z najhujšimi represalijami Rusiji, da bi odnehala od svojega sklepa. Ves svet, ki je zapleten v vojno je pričel gonjo, ki pripravlja pot, da se eventualni pozitivni predlogi, če bo le mogoče, zavrnejo. Toda kljub vsem agitacijam mora zmagati mirovna misel. — Na bojiščih se odigravajo boji dalje, zlasti na italijanskem in francosko-angleškem bojišču. Kakor smo že zadnjič poročali, so Italijani organizirali odpor ob goreni Plavi, kjer se še vedno vrše ljuti boji. Tudi na tirolski fronti so boji, vendar je pa tam odločilneje boje šele pričakovati. V zadnjih bojih je bilo zopet ujetih nad 43.000 italijanskih vojakov. Število italijanskih ujetnikov je prekoračilo 300.000 mož. Na Flanderskem je končno ponesrečilo prebitje nemške fronte zlasti pri Cambreju, kjer se pa boji nadaljujejo. Na ruski bojni črti ni posebnih dogodkov. Sporazum bo imel veliki vojni posvet. Ali bodo dogovorili nove vojne smotre, ali se bodo zopet posvetovali o nadaljevanju vojne še prihodnje leto, to ni znano. Zanašajo se na Ameriko in tudi Italiji so poslali nekaj moštva in vojnih pomočkov. Ker je hrepenenje po miru vedno večje, so kapitalisti neumorno na delu za nadaljevanje vojne. Francoska Clemenceaujeva vlada celo zapira pacifiste. Tako je! Kdaj bo konec vsemu temu?

O premirju z Rusijo. Minuli teden so v avstrijskem in ogrskem državnem zboru interpelirali, kako je s ponudbo, ki jo je podala ruska sedanja vlada. Seidler je v imenu zunanjega ministra izjavil, da še ni nobene ponudbe, da bi se taka ponudba najresneje vpoštevala, če bi bili dani taki pogoji, da bi bila mogoča pogajanja. Izjava je torej jako prijazna, vendar pa ni pozitivna. V zmislu te izjave sta mogoči dve poti. In v meščanskem časopisju že opazujemo veliko gonjo proti ruski vladi, opisovanje razmer na Ruskem tako kakor jih opisuje sporazum z namenom, da oblasti novo vlado. Odgovor je dvoumen: če vojni prijateljsine bodo za mir ali za mir, ki bi ga sklenili z novo rusko vlado, ki je socialistična, se bo tudi grof Czernin kaj lahko izgovarjal, da ruska vlada ne nudi dovolj jamstva za sklepanje miru. Ruska vlada je podala sporazumu ultimatum, pogaja se z nevtralcem in med prebivalstvom je tako veliko hrepenenje po miru, da ni nobenega dvoma, da bi sklep miru, konec vojne osrečil vso Rusijo. Ta negotovost, ta neodločnost, ki daje le priliko vojnim hujskačem, da spletarijo dalje in nete na umeten način nadaljevanje vojne, je usodna za vso Evropo.

Mir naj pride iz Švice. V švicarskih listih priobčuje neki član švicarskega narodnega sodeža z ozirom na vedno naraščajočo vojno nevarnost in z ozirom na vedno naraščajočo vojno nevarnost za Švico, da naj celokupni švicarski narod stopi pred Evropo z mogočno mirovno manifestacijo. Švicarsko časopisje naj pripravi to propagando in mesta in dežela naj istočasno v zborovanjih zahtevajo od zveznega sveta, da naj stopi pred vojskujoče se države z mirovnim manifestom ter povabi vlade na dogovor za premirje, in če mogoče, za mir, v Švico. V to je zvezni svet pooblaščen temeljem določil haaške konvencije in tudi zaradi stisk lastnega naroda.

V Berlinu so imeli velike demonstracije za mir. Vmešavala se je tudi policija. Berlinski „Vorwärts“ pravi, da so se demonstracije vršile brez izgredov in je popolnoma napačno, če se smatra take demonstracije za „nevarne“.

Pruska volilna reforma Iz Berolina poročajo: Pruska vlada je sedaj dogotovila predlogo o reformi pruske zbornice. Za poslansko zbornico uvaja predloga splošno in direktno volilno pravico; število poslancev se bo zvišalo od 443 na 455. Za gosposko zbornico omejuje predloga število dednih članov in veleposestniških virilistov.

Energično delo boljševikov za mir. Trockij pravi: „Ne sledimo zgledu Kerjenskemu, ta je prošil sporazum za pomoč, jo takorekoč goreče prošil, imamo dotično pismo, ki ga objavimo. Kar potrebujemo, je mir, in vsaka obravnava z zavezniki je nepotrebna. Če bi pritisk, ki ga napravimo na zahodno evropske države, še ne bil zadosten, bomo naš pritisk s svojo nevtralnopolitiko še okrepili.“ — Zato se je ruska vlada tudi obrnila na nevtralce, ker njeni predlogi ne najdejo dovolj poslušna tam, kjer bi bilo treba.

V Rusiji se ne bodo več bojevali. Starejši in najmlajši letniki so že odšli domov na povelje nove vlade.

Vlada boljševikov v Rusiji zadobiva na premoči. Očividno se bo obdržala in bo dala Rusiji tako željeni mir.

Ruski Ukrajinci so ustanovili v Kijevu republiko, ki ostane združena z Rusijo.

Ententa grozi Rusiji. General Duhonin je izdal sporočilo ruskim armadam, glasom katerega protestirajo zastopniki ententnih držav pri ruskem vrhovnem poveljništvu proti vsakemu kršenju pogodbe ki je bila sklenjena med vlado carja in vladami zaveznikov dne 5. septembra 1914. Z ozirom na to groze ententne države, da bo imele vsako kršenje pogodbe s strani Rusije, zlasti pa separatni mir, težke posledice. V nadaljnjem sporočilu pravi rusko vrhovno poveljništvo, da je ameriška vlada izjavila, da ne more pripustiti nikakršnih nadaljnjih transportov v Rusijo, dokler položaj dežele ni razjasnen. Če ostanejo boljševiki na površju in izvedejo svoj program, da sklenejo mir z Nemčijo, bo Amerika vzdržala izdano izvozno prepoved. V brzojavki vsem vojaškim komitejem in delavskim, vojaškim in kmečkim svetom, reagira komisar za zunanje zadeve Trockij na ta sporočila odstavljenega vrhovnega poveljnika Duhonina, pravi, da se zastopniki zaveznikov neupravičeno vmešavajo v notranje zadeve dežele z namenom, da provzročijo državljansko vojno. Obračajo se z diplomatičnimi notami do generala, ki je bil zaradi nepokorščine napram vladi odstavljen. Poskus zaveznikov z zastopnikov z grožnjami prisiliti rusko armado in ruski narod, da nadaljuje vojno, ne bo primoral ruske vlade, da ne bi iskala poštenega in demokratičnega miru. Vojaki, delavci in kmetje nočejo ostati pod nagajko zaveznikov imperialistov. Oklic zahteva nadaljevanje boja za takojšnje premirje ter se konča z besedami: „Proč z vsemi tajnimi pogodbami in diplomatičnimi spletkami!“

Vojaška zborovanja v Petrogradu (31 jih je bilo) so izrekla Ljeningu zaupanje in zahtevala, da se Rusija združi s Švedijo.

Sporazum hoče ignorirati mirovno noto ruske vlade. V Washingtonu so sklenili zastopniki sporazuma, da se sporazum ne bo oziral na mirovno noto ruske vlade.

V francoski zbornici. Naknadno se iz seje francoske zbornice 22. novembra še poroča: Ko je naznanil Deschanel, da se je predlagal odsek 33 članov, se je zbornica zelo razburila. Socialisti so burno ugovarjali, ko je govoril Malvy, desnica mu je tudi burno ugovarjala. Renault je izjavil, da je porabil Clemenceau škandale, da se je polastil moči. — Clemenceau je uvedel strahovlado, ki spominja na najtemnejše čase ruske reakcije. Brez izbire zapirajo v celi deželi ljudi iz malenkostnih razlogov.

Koštajo se anonimne ovadbe; denunciantom cvete pšenica. V Parizu so že zaprli nekaj sto oseb. Dolže jih, da so miroljubi. Veliko uradnikov je Clemenceau odstavil, češ da ne nastopajo dovolj odločno. Vse aretirance izroče vojnemu sodišču.

Vilson namerava napovedati vojno Avstro-Ogrski. „Lokalanzeiger“ poroča iz Rotterdam: »New York Times« poročajo, da bo Wilson v svoji poslanici kongresu zaprosil za dovolitev vojne napovedi Avstro-Ogrski. Vzrok za to je, ker so bili avstro-ogrski državljani udeleženi na zarotah v Zedinjenih državah in ker so avstro-ogrski podmorski čolni v Sredozemskem morju brez izbire potapljali ladje vseh narodnosti. Vojna napoved je nadalje potrebna zaradi enotnosti vojskovanja entente in Amerika mora prelomiti definitivno z vsemi zavezniki Nemčije. Pričakuje se, da bo kongres pritrdil predlogu.

38 milijonov mož pod orožjem. Ameriško vojno ministrstvo je izračunalo, da se nahaja pod orožjem v vseh vojskujočih se državah 38 milijonov mož; na strani sporazuma 27.500.000 in na strani osrednjih velesil 10.500.000 mož. — Dejansko pa moramo odbiti 9 milijonov Rusov, 1 milijon Američanov, 1.400.000 Japoncev in 500.000 Kitajcev; na avstrijsko-nemški fronti stoji forej 10 milijonov vojakov nasproti 14 milijonom vojakov sporazuma, med katerimi je 3 milijone Italijanov. V vojno je zapletenih 22 držav.

Nov način ranocelstva je izumil ameriški kirurg dr. Karrel, ki se je podal na Francosko, koder vodi veliko vojaško bolnišnico. Dr. Carrel je izumil pripravo, katera je tako urejena, da rano vedno zaliva po tanki kavčukovi cevi z vodo, ki je pomešana z razkuževalno tekočino in snovmi, ki pospešujejo celilnost. Priprava ima namen, da ostane rana neprestano sveža in ne more nobena nesnaga priti do rane. Zdravilna tekočina pa mora neprestano curljati na rano, in sicer celo tedaj, ko bolnik spi. Dr. Carrel je s tem načinom dosegel zelo lepe uspehe. Rane, ki se drugače po več mesecih niso hotele zaceliti, so se v dr. Carrovi bolnišnici zacelile že tekom enega ali dveh tednov.

500 KRON
vam plačam, če ne odpravi moj uničevalec korenin „Ria-Balsam“ vaša kurja očesa, bradavice in oroženo kožo v treh dneh brez bolečin. Cena lončku s poroštvenim listom K 2.75, trije lončki K 5.50, 6 lončkov K 8.50. Stotine za hvalnih in priznalnih pisem. Kemeň, Košice (Kaschau, Kassa) l. pošt. predal 12/639, Ogr.

Pozivi

Vse one organizacije, ki jim je tajništvo poslalo vprašalne pole, s tem pozivamo, da pole natančno izpolnejo, in jih nemudoma vrnejo tajništvu.

Prav tako je tudi potrebno, da vse skupine naznanijo imena delegatov in eventualne predloge zvezi, da ista pravočasno uredi vse potrebno za občni zbor.

Zoré Viktor tajnik,
Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/l.

Naročajte
in širite

„NAPREJ“

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Po sklepu seje zaupnikov strokovnih organizacij dne 28. oktobra t. l. sklicujemo na 26. decembra 1917.

Občni zbor

zveze delavskih društev Kranske, Štaerske, Koroške, itd.

DNEVNI RED:

1. Blagajniško poročilo;
2. Situacijsko poročilo;
3. Volitev načelstva in nadzorstva;
4. Sklepanje o načinu nabave potrebnih pripomočkov;
5. Razno.

§ 10. Zveznih pravil se glasi: Za vsakih 100 članov pošlje podružnica po enega delegatov na zborovanje.

Vse podružnice pozivamo, da takoj izvolijo delegate, ter njih imena naznanijo zvezi (tajniku s. Viktor Zore, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/l.)

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvemšči člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v orec'lnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trebanje	od 8. do 11. dop.	Sodni okraj Višnja gora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkazuje pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za Letne zaključke

.. shode in veselice. ..
Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..
Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/24		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Franc Minár kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico), brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih; Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stonj in franko.